



RIGSARKIVET

UDVANDRINGEN TIL USA



MINIBOG

PRINT VERSION

I slutningen af 1800-tallet tog Johanne Marie, Johan Frederik, søstrene Sine og Anne Marie og omtrent 400.000 andre danskere med båd over Atlanterhavet for at bosætte sig i USA.

For de fleste var rejsen så lang, dyr og besværlig, at de aldrig kom tilbage til Danmark igen. De fik nye liv og en ny hverdag med både gode og dårlige oplevelser.

Det er cirka fra år 1850 til 1914, at de mange danskere rejste ud og den periode bliver derfor kaldt 'masseudvandringsperioden' i dansk historie.



Udsnit af "Udvaldere på Larsens Plads".

Maleri fra 1890 af Edvard Petersen.

Foto: Villy Fink Isaksen, Wikimedia Commons.

I 1800-tallet levede ni ud af ti mennesker på en eller anden måde af landbrug i Danmark. Men der var ikke jord nok til alle.

I løbet af 1800-tallet steg befolkningstallet i Danmark, der blev altså flere mennesker. Det skete blandt andet, fordi der kom vaccinationer mod sygdomme, og så var der ikke så mange, som døde.

Men der var ikke landbrugsjord nok til alle, og det betød, at der blev flere fattige mennesker.

Mange af dem som rejste, var netop fattige, som håbede, at de i USA kunne få et bedre liv.

Hvad tror du kan få nogen til at flytte til et andet land i dag?



"Udslidt". Maleri fra 1889 af Hans Andersen Brendekilde (1857-1942).

Foto: Villy Fink Isaksen, Wikimedia Commons.

Johan Frederik Carlsens historie

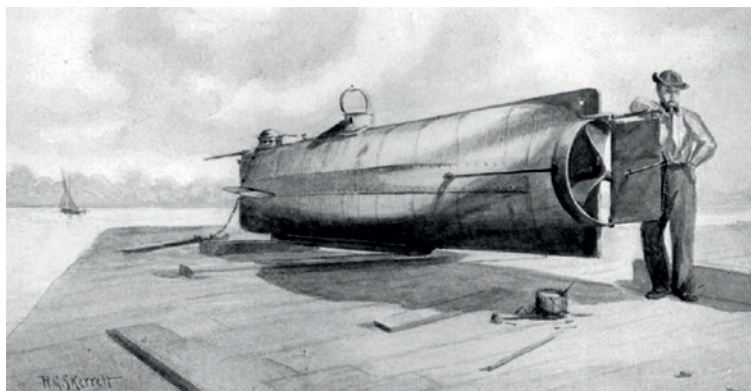
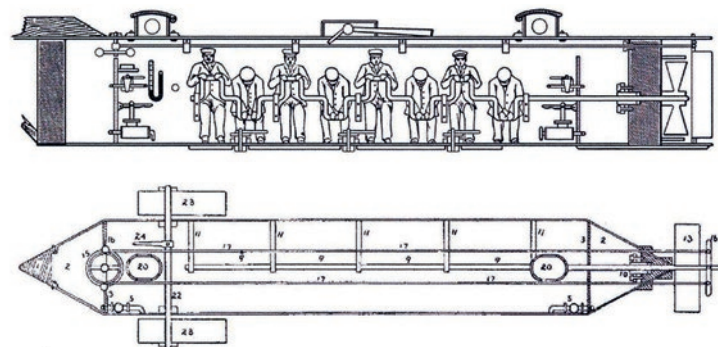
Johan Frederik fra Ærø tog som ung ud i verden som sømand – måske fordi han havde klaret sig dårligt i skolen, måske drømte han bare om eventyr og oplevelser.

Da hans skib i 1861 kom til Charleston i USA, stak han af og gik ind i hæren i sydstatene. I 1864 gik han ombord på en ny opfindelse: En krigsubåd.

Ubåden ”Hunley” var med i et søslag. Her skød det et skib ned udfor byen Charleston, men ubåden sank også og alle otte mand i båden døde desværre.

Snak sammen om, hvordan ”Hunley” var indrettet.

Sammenlign evt. med tegninger af en nyere ubåd?



Øverst. Snittegning af ubåden ”Hunley” lavet på basis af konstruktionstegningerne. U.S. Naval Historical Center, foto NH 58769.

Nederst. Ubåden ”Hunley”. Tegning af R.G. Skerrett (1902) efter maleri C.W. Chapman fra 1863-64.

Johanne Maries historie

De fleste danskere var kristne lutheranere i 1800-tallet. Men der var små grupper af andre kristne, som mormonerne – en kristen bevægelse fra USA, der tillod, at en mand havde flere koner.

Johanne Marie var en enlig mor til tre, der som voksen valgte at blive mormon. Da hendes ældste 18-årige datter rejser til USA, følger hun efter. I USA bliver Johanne Marie gift med mormonen Azariah Smith i Salt Lake City.

Tal sammen om, hvordan det mon føles, at have en anden tro end de fleste i sit land.

Hvordan tror du, at Johanne Maries liv blev i USA?

Hvad tror du blev bedre, og hvad blev sværere?



Maleri fra 1856 af Christen Dalsgaard (1824-1907):
To mormon-missionærer hos en tømrer på landet.
[Wikimedia Commons.](#)

Sines og Anne Maries historier

Søstrene Sine og Anne Marie tager til USA i 1893, så Sine kan blive gift med sin danske kæreste Kresten, som allerede var rejst derover. Begge søstre bliver boende i USA, men de savner deres fem brødre og søstre i Danmark. De holder også fast i dansk levevis – som sprog og væremåder.

En del af dem, som udvandrede til USA, følte sig splittet mellem deres fødeland og det nye land –og sådan er det også for mange udvandrere i dag.

Prøv at overveje, hvad det betyder at holde fast i ens levevis fra sit fødeland. Find både grunde til, at det er en god idé, og at det kan være en dårlig idé.



Øverst. Skibet "Hekla", som i 1893 sejlede Sine og Anne Marie til USA.

Nederst. Sines mand, Kresten Jensen, og deres fire sønner, fotograferet foran huset i Tyler ca. 1907.

Rørmoses historie

Da fynske Christen Madsen Rørmose tog til USA, opfandt han både et nyt navn og nogle historier om sig selv, så han kunne få et helt nyt liv.

Han kaldte sig Chris Madsen og sagde, at han havde været med i krigen i 1864 og i fremmedlegionen (en fransk hær). I virkeligheden havde han været i fængsel flere gange for svindel, men det vidste ingen i USA. Så da han ankommer til USA, blev han ansat i hæren, hvor han blev i 15 år. Herefter blev han sherif og fangede forbrydere i 'det vilde vesten'. Han var frygtet af forbryderne og blev kendt for at fange mange lovløse.

Diskuter om det var i orden, at Christen Madsen Rørmose løj om sin historie, for at få et nyt liv.



Chris Madsen, som gik fra selv at være forbryder til at fange forbrydere. Fotografiet er fra ca. 1884. Courtesy of the Oklahoma Historical Society.

Danske minisamfund

I 1887 blev der lavet en dansk foreningovre i USA. Foreningen ”Dansk Folkesamfund” var en støtte til de mange udvandrere, som gerne ville holde fast i det danske sprog og de danske traditioner – og så hjalp den med at lave små danske samfund rundt omkring i USA.

Der er derfor byer i USA, som hedder: Danevang, Dannebrog, New Denmark, Viborg og Dagmar.

Hvis du skulle bo i et andet land end Danmark, hvilke traditioner ville du så gerne tage med dig?



Jubilæumskort (1886-1986) fra Danebod Lutheran Church i Tyler, hvor alle prædikener indtil 1947 foregik på dansk.

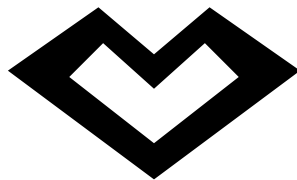
Den danske udvandring til USA

Omkring 400.000 danskere forlod Danmark og udvandrede til USA i 1800-tallet.

Der var mange fattige unge mænd og kvinder, som håbede på et liv med flere muligheder, mens andre var drevet af eventyrlyst.

De forlod familie, venner og hjemland, men tog sprog og dansk levevis med sig.

For nogle gik det godt på den amerikanske prærie, for andre endte historien skidt.



Find flere materialer på
KILDERNE.DK